

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2024. gada 11. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Elektroenerģijas iekšējais tirgus – Direktīva 2009/72/EK – 3. panta 5. un 7. punkts – Patērētāju tiesību aizsardzība – Tiesības mainīt piegādātāju – Lietotājs, kas nav māsaimniecību lietotājs – Ar mazo uzņēmumu noslēgts elektroenerģijas piegādes līgums uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu – Līgumsods par līguma izbeigšanu pirms termiņa – Valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram šī soda apmērs nedrīkst pārsniegt “izmaksas un kompensācijas, kas izriet no līguma satura”

Lietā C-371/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija) iesniegusi ar 2022. gada 12. maijā lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 8. jūnijā, tiesvedībā

G sp. z o.o.

pret

W S.A.,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], tiesneši Z. Čehi [*Z. Csehi*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*] (referents) un D. Gracijs [*D. Gratsias*],

ģenerālvokāts: A. Rants [*A. Rantos*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Grieķijas valdības vārdā – *K. Boskovits* un *C. Kokkosi*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Owsiany-Hornung* un *T. Scharf*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – poļu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2023. gada 7. septembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.) 3. panta 5. un 7. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp G *sp. z o.o.* (turpmāk tekstā – “sabiedrība G”) un enerģijas piegādātāju W S.A. (turpmāk tekstā – “piegādātājs W”) par tāda līgumsoda samaksu, kas maksājams par to, ka sabiedrība G pirms termiņa izbeigusi elektroenerģijas piegādes līgumu, kuru šīs puses noslēgušas uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2009/72

- 3 Direktīvas 2009/72 1., 3., 7., 8., 42., 51., 52., 54. un 57. apsvērumā bija noteikts:

“(1) Elektroenerģijas iekšējais tirgus, ko pakāpeniski ievieš kopš 1999. gada, tiek veidots, lai visiem patērētājiem Eiropas Savienībā būtu izvēles iespējas – neatkarīgi no tā, vai šie patērētāji ir iedzīvotāji vai uzņēmumi, rastos jaunas uzņēmējdarbības izdevības, attīstītos pārrobežu tirdzniecība, tādējādi paaugstinot efektivitāti, panākot konkurētspējīgākas cenas un labāku pakalpojuma kvalitāti [..].

[..]

(3) Līgumā garantētās brīvības Savienības pilsoņiem [..] ir sasniedzamas vienīgi pilnībā atvērtā tirgū, kas ļauj visiem patērētājiem brīvi izvēlēties piegādātājus un visiem piegādātājiem brīvi veikt piegādes lietotājiem.

[..]

(7) [Eiropas] Komisijas 2007. gada 10. janvāra Paziņojumā “Enerģētikas politika Eiropai” uzsvērts, cik svarīgi ir pabeigt elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidi un pieņemt vienādus noteikumus visiem elektroenerģijas uzņēmumiem, kas veic uzņēmējdarbību Kopienā. [..]

(8) Lai nodrošinātu konkurenci un elektroenerģijas piegādes par konkurētspējīgāko cenu, dalībvalstīm un valstu regulatīvajām iestādēm būtu jāveicina iespēja, ka jauni piegādātāji, kas piedāvā elektroenerģiju no dažādiem enerģijas avotiem, kā arī jauna veida elektroenerģijas piegādātāji var izmantot pārrobežu piekļuvi.

[..]

- (42) Visām Kopienas rūpniecības un tirdzniecības nozarēm, tostarp mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, un visiem Savienības pilsoņiem, kas izmanto iekšējā tirgus saimniecisko labumu, vajadzētu būt arī iespējai izmantot augstu patērētāju aizsardzības līmeni [..]. Tāpat šiem lietotājiem būtu vajadzīga iespēja izmantot tiesības uz izvēli, taisnīgumu, pārstāvniecību un domstarpību izšķiršanas mehānismus.

[..]

- (51) Šajā direktīvā galvenā nozīme būtu jāpiešķir patērētāju interesēm, un pakalpojuma kvalitātei vajadzētu būt vienai no elektroenerģijas uzņēmumu galvenajām atbildībām. Būtu jāpastiprina un jānodrošina pašreizējās patērētāju tiesības, un tam būtu jāietver lielāka pārredzamība. Patērētāju aizsardzībai būtu jānodrošina, ka visi patērētāji plašākā Kopienas perspektīvā gūst labumu no konkurētspējīga tirgus. Patērētāju tiesību ievērošana būtu jāīsteno dalībvalstīm vai, ja dalībvalsts tā paredz, regulatīvajām iestādēm.

- (52) Patērētājiem būtu jādara pieejama skaidra un saprotama informācija par viņu tiesībām saistībā ar enerģētikas nozari. [..]

[..]

- (54) Efektīvi un visiem patērētājiem pieejami domstarpību izšķiršanas līdzekļi garantē patērētāju lielāku aizsardzību. [..]

[..]

- (57) Godīgas konkurences veicināšanai un vieglai dažādu piegādātāju pieejamībai, kā arī jauna veida elektroenerģijas ražošanas sekmēšanai vajadzētu būt īpaši svarīgiem faktoriem dalībvalstīs, lai ļautu patērētājiem pilnībā izmantot iespējas, ko piedāvā liberalizēts elektroenerģijas iekšējais tirgus.”

- 4 Šīs direktīvas 1. pantā “Priekšmets un darbības joma” bija noteikts:

“Ar šo direktīvu paredz kopīgus noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un piegādei, kā arī patērētāju aizsardzības noteikumus, lai Kopienā uzlabotu un integrētu konkurētspējīgus elektroenerģijas tirgus. [..]”

- 5 Saskaņā ar minētās direktīvas 2. pantu:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

- 7) “lietotājs” ir elektrības vairumtirgotājs vai tiešais lietotājs;

[..]

- 9) “tiešais lietotājs” ir lietotājs, kas pērk elektroenerģiju paša patēriņam;

10) “mājsaimniecību lietotājs” ir lietotājs, kas pērk elektroenerģiju mājsaimniecības patēriņam, bet ne saimnieciskai vai profesionālai darbībai;

11) “lietotājs, kas nav mājsaimniecību lietotājs” ir fiziska vai juridiska persona, kur[a] pērk elektroenerģiju patēriņam, kas nav mājsaimniecības patēriņš; tas ietver ražotājus un vairumtirgotājus;

12) “tiesīgais lietotājs” ir lietotājs, kam ir tiesības pirkt elektroenerģiju no brīvi izvēlēta piegādātāja 33. panta nozīmē;

[..].”

- 6 Šīs pašas direktīvas 3. panta “Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un lietotāju aizsardzība” 3.–5. un 7. punktā bija paredzēts:

“3. Dalībvalstis nodrošina, ka visi mājsaimniecību lietotāji un, ja dalībvalstis uzskata par vajadzīgu, mazie uzņēmumi, (t.i., uzņēmumi, kuros strādā mazāk nekā 50 darbinieki un kuru gada apgrozījums vai bilance nepārsniedz 10 miljonus [euro]), var saņemt universālo pakalpojumu [..]

[..]

4. Dalībvalstis nodrošina, ka visiem lietotājiem ir tiesības saņemt elektroenerģiju no piegādātāja, ja piegādātājs tam piekrist, neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī piegādātājs ir reģistrēts [..]

5. Dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) ja lietotājs, ievērojot līguma noteikumus, vēlas mainīt piegādātāju, attiecīgais(-ie) operators(-i) maiņu veic trīs nedēļās [..]

[..]

Dalībvalstis nodrošina, ka šā punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunktā minētās tiesības nediskriminējoši piešķir visiem lietotājiem attiecībā uz izmaksām, ieguldīto darbu vai laiku.

[..]

7. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai aizsargātu tiešos lietotājus [..]. Tās nodrošina patērētāju aizsardzību augstā līmenī, jo īpaši attiecībā uz pārredzamību, kas saistīta ar līguma noteikumiem un nosacījumiem, vispārīgu informāciju un domstarpību izšķiršanas kārtību. Dalībvalstis nodrošina to, ka tiesīgie lietotāji var viegli pāriet pie jauna piegādātāja. Vismaz attiecībā uz mājsaimniecību lietotājiem minētie pasākumi ietver I pielikumā minētos pasākumus.”

- 7 Direktīvas 2009/72 33. panta “Tirgus atvērtība un savstarpīgums” 1. punktā bija precizēts:

“Dalībvalstis nodrošina to, ka tiesīgie lietotāji ir:

[..]

- c) no 2007. gada 1. jūlija – visi lietotāji.”

8 Šīs direktīvas I pielikuma “Patērētāju aizsardzības pasākumi” 1. punktā bija paredzēts:

“Neskarot Kopienas noteikumus par patērētāju aizsardzību [..], šīs direktīvas 3. pantā minētie pasākumi ir paredzēti, lai nodrošinātu to, ka lietotāji:

a) ir tiesīgi slēgt līgumu ar elektroenerģijas piegādātāju, kurā norādīt[s]:

[..]

– līguma darbības ilgums, pakalpojumu un līguma atjaunošanas un pārtraukšanas noteikumi un tas, vai ir atļauta līguma laušana bez maksas,

[..]

Nosacījumi ir taisnīgi un labi zināmi iepriekš. Jebkurā gadījumā šī informācija būtu jāsniedz pirms līguma noslēgšanas vai apstiprināšanas. [..]

[..]

e) nemaksā par piegādātāja maiņu;

[..].”

9 Direktīva 2009/72 no 2021. gada 1. janvāra tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (OV 2019, L 158, 125. lpp.), atbilstoši Direktīvas 2019/944 72. panta pirmajai daļai.

Direktīva 2019/944

10 Direktīvas 2019/944 4. pantā “Piegādātāja brīva izvēle” ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina to, ka visi lietotāji var iegādāties elektroenerģiju no pašu izvēlētā piegādātāja, un nodrošina, ka visiem lietotājiem var vienlaicīgi būt vairāk nekā viens elektroenerģijas piegādes līgums, ar noteikumu, ka ir izveidoti vajadzīgie savienojumi un uzskaites punkti.”

11 Šīs direktīvas 12. panta “Maiņas tiesības un noteikumi par maksām saistībā ar maiņu” 3. punktā ir noteikts:

“[..] Atkāpjoties no 2. punkta, dalībvalstis var izvēlēties atļaut piegādātājiem [..] iekasēt no lietotājiem maksu par līguma izbeigšanu, ja minētie lietotāji pēc savas vēlēšanās izbeidz elektroenerģijas piegādes līgumus ar fiksētu termiņu, fiksētu cenu pirms līguma termiņa beigām, ar noteikumu, ka šādas maksas ir paredzētas līgumā, kuru patērētājs pēc savas vēlēšanās noslēdzis, un ka lietotājs par šādām maksām ir skaidri informēts pirms līguma noslēgšanas. Šādas maksas ir samērīgas un nepārsniedz tiešos ekonomiskos zaudējumus, kas rodas piegādātājam [..] saistībā ar to, ka lietotājs izbeidz līgumu, ieskaitot izmaksas par visām grupētajām investīcijām vai pakalpojumiem, kas jau sniegti lietotājam saskaņā ar līgumu. Pierādīšanas pienākums par tiešo ekonomisko zaudējumu ir piegādātājam [..] un regulatīvā iestāde vai jebkura cita kompetentā valsts iestāde uzrauga līguma izbeigšanas maksu pieļaujamību.”

Polijas tiesības

- 12 1997. gada 10. aprīļa *ustawa – Prawo energetyczne* (Enerģētikas likums) (*Dz. U.* Nr. 54, 348. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “Enerģētikas likums”), 4.j panta 3.a punktā ir paredzēts:

“Tiešais lietotājs var izbeigt līgumu, kurš noslēgts uz noteiktu laiku un saskaņā ar kuru enerģētikas uzņēmums tam piegādā gāzveida kurināmo vai elektroenerģiju, un tas notiek, sedzot tikai tās izmaksas un kompensācijas, kas izriet no līguma satura, un nosūtot rakstveida paziņojumu enerģētikas uzņēmumam.”

- 13 1964. gada 23. aprīļa *ustawa – Kodeks cywilny* (Likums par Civill kodeksu) (*Dz. U.* Nr. 16, 93. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “Civill kodekss”), 483. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Līgumā var paredzēt, ka zaudējumu, kas radušies nefinansiālu saistību neizpildes vai nepienācīgas izpildes dēļ, atlīdzināšana tiek veikta, samaksājot noteiktu summu (līgumsods).”

- 14 Saskaņā ar Civill kodeksa 484. pantu:

“§1. Saistību neizpildes vai nepienācīgas izpildes gadījumā kreditoram maksājamais līgumsods neatkarīgi no nodarītā kaitējuma apmēra nedrīkst pārsniegt šim nolūkam paredzēto summu. Prasība par zaudējumu atlīdzību, kas pārsniedz noteiktā soda apmēru, nav pieņemama, ja vien puses nav vienojušās citādi.

§2. Ja būtiska saistību daļa ir izpildīta, parādnieks var lūgt samazināt līgumsodu; tas pats attiecas uz gadījumiem, kad līgumsods ir acīmredzami pārmērīgs.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 15 2010. gada 1. janvārī sabiedrība G, mazais uzņēmums, kurā strādā mazāk nekā 50 darbinieki, un piegādātājs W noslēdza vispārēju līgumu (turpmāk tekstā – “vispārējais līgums”), ar kuru pēdējais minētais apņēmas pārdot elektroenerģiju, kas bija paredzēta lauku tūrisma uzņēmumam, kurš atrodas K. (Polija).
- 16 2015. gada 23. februārī šīs puses noslēdza nolīgumu, kurā sabiedrība G apņēmas turpināt šo vispārējo līgumu vismaz līdz 2016. gada 31. decembrim. Šajā nolīgumā tās arī vienojās, ka tām būs tiesības izbeigt minēto līgumu ar iepriekšēju paziņojumu un ka gadījumā, ja sabiedrība G izbeigs līgumu pirms tā laikposma beigām, uz kuru tas bijis noslēgts, piegādātājs W pieprasīs šai sabiedrībai samaksāt summu, kas atbilst tās elektroenerģijas cenai, kuru minētā sabiedrība bija apņēmusies no tā iegādāties, bet kuru tā vēl nav ne apmaksājusi, ne patērējusi, turklāt šī cena tika paredzēta minētajā nolīgumā.
- 17 Papildus tam 2015. gada 30. janvārī sabiedrība G noslēdza elektroenerģijas piegādes līgumu attiecībā uz to pašu lauku tūrisma uzņēmumu ar citu elektroenerģijas piegādātāju – Z S.A. Saskaņā ar viņam šajā kontekstā piešķirtu pilnvaru Z 2015. gada 25. februārī informēja piegādātāju W par šī līguma noslēgšanu un gadījumā, ja tas šai jaunajai situācijai nepiekrīstu, tam paziņoja par vispārējā līguma izbeigšanu.

- 18 2016. gada 9. martā piegādātājs W nosūtīja sabiedrībai G paziņojumu par parādu 63 959,70 Polijas zlotu (PLN) (aptuveni 14 161 EUR) apmērā kā līgumsodu, kas noteikts par vispārējā līguma izbeigšanu, pirms termiņa nomainot elektroenerģijas piegādātāju. Tā kā šī sabiedrība nebija veikusi prasīto apmaksu noteiktajā termiņā, šis piegādātājs 2016. gada 21. novembrī vērsās *Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie* (Galvaspilsētas Varšavas rajona tiesā Varšavā, Polija) ar prasību piespriest minētajai sabiedrībai samaksāt tam šo summu, pieskaitot procentus.
- 19 Ar 2020. gada 7. februāra spriedumu šī tiesa šo prasību apmierināja. Tā tostarp atzina, ka piegādātājam W bija pamats pieprasīt līgumsoda samaksu, jo tā līgums ar sabiedrību G tika izbeigts pirms līgumā noteiktā termiņa piegādātāja maiņas dēļ, kura notika, noslēdzot jaunu līgumu ar Z. Šajā ziņā tā norādīja, ka, pirmkārt, saskaņā ar Civilt kodeksa 484. panta 1. punktu prasība par līgumsodu nav atkarīga no pierādījumiem par zaudējumu esamību un, otrkārt, pieprasītā summa atbilst tam, kas paredzēts šī sprieduma 16. punktā minētajā nolīgumā.
- 20 Sabiedrība G šo spriedumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija), uzsverot it īpaši, ka atbilstoši Direktīvas 2009/72 3. panta 5. punktam līgumsods tai nevarēja tikt noteikts. Šajā ziņā tā uzsvēra, ka piegādātājam W ir nevis nodarīts kaitējums, bet gan tas vienīgi nav guvis peļņu. Savai aizstāvībai šis piegādātājs apgalvo, ka saskaņā ar Civilt kodeksa 484. panta 1. punktu līgumsoda summa nav atkarīga no kaitējuma apmēra.
- 21 Iesniedzējtiesa iesākumā norāda, ka, lai gan tās izskatāmajam strīdam *ratione temporis* ir piemērojama Direktīva 2009/72, ar Direktīvas 2019/944 4. pantu un 12. panta 3. punktu pirmajai minētajai direktīvai ir sniegti precizējumi, kuri tās ieskatā var ietekmēt Direktīvā 2009/72 paredzēto lietotāju tiesību īstenošanu.
- 22 Runājot par pamatlietu, tā norāda, pirmkārt, ka Enerģētikas likuma 4.j panta 3.a punktā ir pieļauts izbeigt uz noteiktu laiku noslēgtu līgumu, sedzot tikai tās izmaksas un kompensācijas, kuras izriet no līguma satura, bet ka šajā likumā nav paredzēts neviens kritērijs, pat ne samērīguma kritērijs, attiecībā uz šo izmaksu un kompensāciju aprēķināšanu un nav izslēgta iespēja pieprasīt fiksēta apmēra zaudējumu kompensāciju. Tā norāda arī, ka līgumsodu Civilt kodeksa izpratnē tiesa var samazināt tikai pēc attiecīgās puses pieprasījuma un ka tieši šai pusei ir pienākums pierādīt šī soda pārmērīgo raksturu.
- 23 Papildus tam iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan saskaņā ar doktrīnu ir iedomājams, ka tiek atceltas acīmredzami pārmērīgas līguma izbeigšanas kompensācijas līgumattiecību ar patērētājiem kontekstā, tomēr neesot iedomājams, ka tiek izvērtēts tādu noteikumu iespējamais negodīgums, ar kuriem tiek noteikti šādi līgumsodi, ja līgumattiecības skar mazo uzņēmumu.
- 24 Šajā ziņā tā norāda, ka Enerģētikas likumā nav nevienas atsaucē uz patērētāju tiesību aizsardzību un tajā nav ne paredzēta iespēja pēc savas ierosmes samazināt sodus lietotājiem, kas nav māsājaimniecību lietotāji, ne arī ir ietverti kritēriji to aprēķināšanai. Pirmām kārtām, Direktīvas 2009/72 3. panta 5. punktā dalībvalstīm esot noteikts pienākums nodrošināt, ka tiesības mainīt piegādātāju piešķir visiem lietotājiem bez diskriminācijas attiecībā uz izmaksām, ieguldīto darbu un laiku. Otrām kārtām, tās 3. panta 7. punktā esot minēta nepieciešamība, lai šīs tiesības varētu tikt efektīvi un viegli izmantotas, kas nozīmējot, ka minēto tiesību īstenošanā ir jāievēro pienācīgs samērīgums starp līgumsoda apmēru un izmaksām, kas radušās otrai līgumslēdzējai pusei. Piedevām, kā norāda iesniedzējtiesa, lai gan Direktīvas 2009/72 3. panta 7. punktā kopsakarā ar tās I pielikumu ir noteikts, ka māsājaimniecību lietotājiem par piegādātāja maiņu nav jāmaksā, Enerģētikas likumā šāds precizējums nav ietverts.

- 25 Iesniedzējtiesa uzskata – tas, ka valsts tiesībās ir pieļauts paredzēt līgumsodus, papildus tam nenosakot kritērijus to apmēra noteikšanai, varētu padarīt pilnīgi neiedarbīgu patērētāju aizsardzības mērķi, ko Savienības likumdevējs ir izvirzījis, paredzot Direktīvas 2009/72 3. panta 5. un 7. punktu un Direktīvas 2019/944 12. panta 3. punktu, kā arī patērētāju brīvību izbeigt līgumus, un izkropļot Savienības elektroenerģijas uzņēmumu garantijas attiecībā uz vienlīdzīgu piekļuvi lietotājiem.
- 26 Ņemot vērā šos elementus, iesniedzējtiesai nav skaidrs, vai Direktīvas 2009/72 3. panta 5. un 7. punkts liedz iespēju noteikt lietotājam līgumsodu par to, ka tas izbeidz uz noteiktu laiku noslēgtu elektroenerģijas piegādes līgumu gadījumā, ja šis lietotājs plāno mainīt piegādātāju, neņemot vērā nodarīto kaitējumu un piemērojamajā likumā neprecizējot kritērijus maksas aprēķināšanai un tās samazināšanai.
- 27 Otrkārt, iesniedzējtiesai ir šaubas par iespēju patērētājiem, kas ir enerģijas lietotāji, līgumā noteikt maksu par elektroenerģijas piegādes līguma izbeigšanu, pirms beidzies tā termiņš, mainot piegādātāju, ja šī maksa *de facto* atbilst neizlietotās enerģijas izmaksām, ņemot vērā mērķi garantēt faktiski iespēju viegli mainīt enerģijas piegādātāju, kā arī nediskriminējošu enerģijas piegādātāja maiņas īstenošanu un nepieciešamību ievērot samērīguma principu. Tā uzskata, ka Direktīvas 2019/944 12. panta 3. punktā šajā ziņā ir sniegtas lietderīgas norādes Direktīvas 2009/72 3. panta 5. un 7. punkta interpretācijai, konkrēti atsaucoties uz “tiešiem ekonomiskiem zaudējumiem”, kas rodas piegādātājam, un samērīgumu.
- 28 Šajā kontekstā tā uzsver, ka ar “take or pay” veida līgumsodu lietotājam tiek uzlikts viss šī līguma finansiālais risks. Tas tāpat esot acīmredzami pārmērīgs un varētu likt lietotājam turpināt līguma izpildi, pat ja tas to nevēlas. Tomēr šādu līgumu gadījumā “tiešie ekonomiskie zaudējumi” varot atbilst izmaksām, kas saistītas ar enerģijas piegādi attiecīgajam lietotājam un vajadzībai uzturēt visu infrastruktūru, izdevumiem, kas attiecas uz jau noslēgtiem pārvades vai sadales līgumiem, kā arī algām. Tādējādi tai ir šaubas par to, kā interpretēt jēdzienu “ar enerģijas piegādātāja tiešajiem ekonomiskajiem zaudējumiem saistītās maksas atbilstošs samērīgums”, un tai nav skaidrs, vai Direktīvā 2009/72 ir noteikts, ka valsts tiesiskajā regulējumā ir skaidri jāparedz, kā šī maksa būtu aprēķināma.
- 29 Šādos apstākļos *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [Direktīvas 2009/72] 3. panta 5. un 7. punkts, kuros ir noteikts pienākums nodrošināt, ka enerģijas lietotāja (mazā uzņēmēja) tiesības tiek īstenotas, respektējot principu, saskaņā ar kuru enerģijas piegādātāja maiņas gadījumā tiesīgie lietotāji var viegli pāriet pie jauna piegādātāja, kā arī tas, ka šī maiņa notiek nediskriminējoši attiecībā uz izmaksām, ieguldīto darbu vai laiku, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj iespēju piemērot enerģijas lietotājam līgumsodu par tāda enerģijas piegādes līguma izbeigšanu, kas noslēgts uz noteiktu laiku, ja lietotājs vēlas mainīt enerģijas piegādātāju, neatkarīgi no nodarītā kaitējuma apmēra ([Civilkodeksa] 483. panta 1. punkts un 484. panta 1. un 2. punkts), kā arī neparedzot [Enerģētikas likumā] nekādus kritērijus šo maksu aprēķināšanai un mīkstināšanai?
- 2) Vai [Direktīvas 2009/72] 3. panta 5. un 7. punkts, kuros ir noteikts pienākums nodrošināt, ka enerģijas piegādātāja maiņas gadījumā enerģijas lietotāja (mazā uzņēmēja) tiesības tiek īstenotas nediskriminējoši attiecībā uz izmaksām, ieguldīto darbu vai laiku, respektējot principu, saskaņā ar kuru tiesīgie lietotāji var viegli pāriet pie jauna piegādātāja, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu līguma noteikumu interpretāciju, kas gadījumā, ja enerģijas

piegādes līgums, kurš noslēgts ar piegādātāju uz noteiktu laiku, tiek izbeigts pirms termiņa, ļauj iekasēt no lietotājiem (mazajiem uzņēmējiem) maksu, kas faktiski atbilst tās elektroenerģijas cenai, kura nav tikusi patērēta līdz līguma [sākotnējā] termiņa beigām saskaņā ar “ņem vai maksā” (*take or pay*) principu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 30 Iesākumā jānorāda, pirmkārt, ka, lai gan iesniedzējtiesa lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojumā atsaucas uz vairākām Direktīvas 2019/944 normām, ar to Direktīva 2009/72 tika atcelta un aizstāta tikai no 2021. gada 1. janvāra. Tādējādi, ņemot vērā pamatlietas faktu norises laiku, uz to attiecas Direktīva 2009/72. Tātad šajā gadījumā nav jāinterpretē Direktīva 2019/944, kura turklāt iesniedzējtiesas uzdotajos jautājumos formāli nav minēta. Otrkārt, lai gan iesniedzējtiesa vispārīgi atsaucas uz enerģijas piegādi, pamatlietā ir aplūkota tikai elektroenerģijas piegāde. Turklāt Direktīva 2009/72 atbilstoši tās 1. pantam attiecas tikai uz elektroenerģijas iekšējo tirgu.
- 31 Šādos apstākļos ir jāsaprot, ka ar abiem jautājumiem, kuri jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2009/72 3. panta 5. un 7. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru gadījumā, ja mazais uzņēmums nolūkā mainīt piegādātāju pirms termiņa izbeidz elektroenerģijas piegādes līgumu, kas noslēgts uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu, tam ir jāmaksā šajā līgumā paredzētais līgumsods, kura apmērs var atbilst tās elektroenerģijas cenai pilnā apmērā, ko šis uzņēmums bija apņēmis iegādāties, pat ja šī elektroenerģija nav tikusi un netiks patērēta, lai gan šajā tiesiskajā regulējumā nav paredzēts kritērijs šāda soda aprēķināšanai vai tā iespējamai samazināšanai.
- 32 Interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, mērķi.
- 33 Pirmkārt, runājot par interpretējamo tiesību normu formulējumu, Direktīvas 2009/72 3. panta 5. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā ir prasīts, lai dalībvalstis nodrošinātu, ka tad, ja lietotājs, ievērojot līguma noteikumus un nosacījumus, vēlas mainīt piegādātāju, attiecīgais(-ie) operators(-i) maiņu veic trīs nedēļās. Šīs direktīvas 3. panta 5. punkta otrajā daļā ir piebilsts, ka dalībvalstis nodrošina, ka šī 5. punkta pirmajā daļā minētās tiesības mainīt piegādātāju piešķir visiem lietotājiem bez diskriminācijas attiecībā uz izmaksām, ieguldīto darbu un laiku. Šī 3. panta 7. punktā savukārt ir noteikts, ka dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai aizsargātu tiešos lietotājus, nodrošinātu augstu patērētāju aizsardzības līmeni, jo īpaši attiecībā uz līgumu noteikumu un nosacījumu pārskatāmību, un nodrošinātu, ka tiesīgie patērētāji var viegli mainīt piegādātāju. Šajā tiesību normā turklāt ir noteikts, ka vismaz attiecībā uz māsaimniecību lietotājiem šie pasākumi ietver minētās direktīvas I pielikumā paredzētos pasākumus.
- 34 Papildus tam saskaņā ar šīs pašas direktīvas 2. panta 9. punktu jēdziens “tiešais lietotājs” ir “lietotājs, kas pērk elektroenerģiju paša patēriņam”, savukārt saskaņā ar šī 2. panta 12. punktu jēdziens “tiesīgais lietotājs” ir “lietotājs, kam ir tiesības pirkt elektroenerģiju no brīvi izvēlēta piegādātāja [Direktīvas 2009/72] 33. panta nozīmē”. Tātad pēdējā minētajā jēdzienā atbilstoši šīs direktīvas 33. panta 1. punkta c) apakšpunktam kopš 2007. gada 1. jūlija ir iekļauti “visi lietotāji”.
- 35 Jānorāda arī, kā tas ir darīts ģenerālvokāta secinājumu 17. zemsvītras piezīmē, ka Direktīvā 2009/72 nav ietverta tajā minētā “patērētāja” jēdziena definīcija, bet ka no šīs direktīvas 1. apsvēruma, kurā noteikts, ka elektroenerģijas iekšējā tirgus mērķis ir nodrošināt izvēles iespējas

“visiem patērētājiem [...] Savienībā [...] – neatkarīgi no tā, vai šie patērētāji ir iedzīvotāji vai uzņēmumi”, tāpat kā no tās 42. apsvēruma var secināt – tā kā nevienā minētās direktīvas normā nav norādīts pretējais, šim terminam šajā direktīvā ir plaša nozīme un tajā tālād principā ir iekļauti visi “tiešie lietotāji”, proti, gan “mājsaimniecību lietotāji”, gan “tiešie lietotāji, kas nav mājsaimniecību lietotāji”, tostarp mazie uzņēmumi.

- 36 No iepriekš minētā izriet, ka Direktīvas 2009/72 3. panta 5. un 7. punkta formulējumā, to lasot šī sprieduma 34. un 35. punktā minēto nozīmīgo definīciju gaismā, būtībā ir noteikts tikai, ka ar tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds ir aprakstīts šī sprieduma 31. punktā, pirmām kārtām, tiek garantēts, ka tiešais lietotājs, ja tas to vēlas, var efektīvi un viegli nomainīt elektroenerģijas piegādātāju, ievērojot tā elektroenerģijas piegādes līguma noteikumus un nosacījumus, otrām kārtām, tiek nodrošināts, ka tādi līguma noteikumi kā tie, kas aprakstīti šajā 31. punktā, ir pārskatāmi, un, trešām kārtām, tiek paredzēts mehānisms tādu strīdu izšķiršanai, kas varētu rasties starp patērētājiem un to elektroenerģijas piegādātāju.
- 37 Fakts – ka šāds valsts tiesiskais regulējums pieļauj elektroenerģijas piegādes līgumā uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu paredzēt, ka līgumsods ir maksājams gadījumā, ja lietotājs to izbeidz pirms termiņa, lai mainītu piegādātāju, pat ja šim regulējumam piemīt šī sprieduma 31. punktā aprakstītās iezīmes, ar nosacījumu, ka šajā tiesiskajā regulējumā ir noteikts, ka šāds līguma noteikums, pirmām kārtām, ir jāformulē skaidri, ļaujot lietotājam pirms līguma parakstīšanas saprast tā tvērumu, un šim noteikumam ir jāpiekrīt brīvprātīgi, tādējādi izpildot pārskatāmības nosacījumu, kas paredzēts šajā formulējumā, un, otrām kārtām, šajā noteikumā strīda gadījumā ir jāparedz iespēja to apstrīdēt administratīvā kārtībā vai celt prasību tiesā, – ne vienmēr ir šķērslis tam, lai šis lietotājs varētu viegli mainīt piegādātāju.
- 38 Toties var norādīt, ka Direktīvas 2009/72 3. panta 5. punktā ir precizēts, ka piegādātāja maiņa notiek, ievērojot līguma noteikumus un nosacījumus.
- 39 Turklāt ir taisnība, kā jau ir norādīts šī sprieduma 33. punktā, ka šīs direktīvas 3. panta 7. punkta pēdējā teikumā ir paredzēts, ka vismaz attiecībā uz mājsaimniecību lietotājiem dalībvalstīm, lai nodrošinātu augstu patērētāju aizsardzības līmeni, ir jāveic minētās direktīvas I pielikumā ietvertie pasākumi. Kā izriet no šī I pielikuma, tajos ir iekļauti pasākumi, kuri saskaņā ar minētā I pielikuma 1. punkta a) apakšpunktu ir paredzēti, lai nodrošinātu to, ka lietotāji ir tiesīgi ar elektroenerģijas piegādātāju slēgt līgumu, kurā norādīts, ka pastāv noteikums par līguma izbeigšanu bez maksas, un saskaņā ar šī paša pielikuma 1. punkta e) apakšpunktu viņi nemaksā par piegādātāja maiņu. No šīs pašas direktīvas 2. panta 10. punkta izriet, ka jēdziens “mājsaimniecības lietotājs” attiecas uz “lietotāj[u], kas pērk elektroenerģiju mājsaimniecības patēriņam, bet ne saimnieciskai vai profesionālai darbībai”, savukārt jēdziens “lietotājs, kas nav mājsaimniecību lietotājs” saskaņā ar 2. panta 11. punktu attiecas uz “fizisk[u] vai juridisk[u] personu, kur[a] pērk elektroenerģiju patēriņam, kas nav mājsaimniecības patēriņš; tas ietver ražotājus un vairumtirgotājus”.
- 40 Tā kā Direktīvas 2009/72 3. panta 7. punktā ir skaidri paredzēts, ka, piemērojot šīs direktīvas I pielikumā minētos pasākumus, dalībvalstis var nošķirt lietotājus, kas pērk elektroenerģiju mājsaimniecības patēriņam, no patērētājiem, kuri pērk elektroenerģiju saimnieciskai vai profesionālai darbībai, ar šo 3. panta 7. punktu, kam nebūt nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kāds ir aprakstīts šī sprieduma 31. punktā, tieši pretēji ir gribēts apliecināt – dalībvalstis var brīvi paredzēt, ka gadījumā, ja mazais uzņēmums nolūkā mainīt piegādātāju pirms termiņa izbeidz elektroenerģijas piegādes līgumu, kas noslēgts uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu, tam ir jāmaksā šajā līgumā paredzētais līgumsods.

- 41 Otrkārt, runājot par kontekstu, kādā iekļaujas Direktīvas 2009/72 3. panta 5. un 7. punkts, vispirms ir jānorāda, ka nevienā Direktīvas 2009/72 normā dalībvalstīm nav noteikts pienākums paredzēt iespēju bez maksas mainīt piegādātājus vai līdzīgus pasākumus tiešajiem lietotājiem, kas nav māsasaimniecību lietotāji, pat ja runa ir par mazajiem uzņēmumiem.
- 42 Turpinājumā šīs direktīvas 3. panta 4. punktā būtībā ir noteikts – dalībvalstis nodrošina, ka visiem lietotājiem ir tiesības saņemt elektroenerģiju no piegādātāja, ja piegādātājs tam piekrist.
- 43 Visbeidzot Direktīvas 2009/72 51. apsvērumā ir atgādināts, ka šajā direktīvā galvenā nozīme būtu jāpiešķir patērētāju interesēm un ka to tiesību ievērošana būtu jāīsteno kompetentajām valsts iestādēm, tās 52. apsvērumā ir noteikts, ka patērētājiem būtu jādara pieejama “skaidra un saprotama informācija par viņu tiesībām saistībā ar enerģētikas nozari”, un minētās direktīvas 54. apsvērumā ir precizēts, ka domstarpību izšķiršanas līdzekļi, kas jāparedz saskaņā ar šīs pašas direktīvas 3. panta 7. punktu, ir jāparedz “[visiem] patērētājiem”.
- 44 Tādējādi ir jākonstatē – no šī konteksta neizriet, ka tad, ja attiecīgā dalībvalsts nav izvēlējusies Direktīvas 2009/72 I pielikumā minētos pasākumus attiecināt uz lietotājiem, kas nav māsasaimniecību lietotāji, tiesību normām, kuru interpretācija tiek lūgta, principā būtu pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā šī sprieduma 31. punktā aprakstītais. Savukārt no minētā konteksta būtībā izriet, ka ar šādu valsts tiesisko regulējumu ir jānodrošina, ka lietotājiem ir tiesības izvēlēties piegādātāju un ka patērētāji tiek skaidri un saprotami informēti par savām tiesībām un tiem ir iespēja panākt to ievērošanu strīdu izšķiršanas mehānisma ietvaros.
- 45 Treškārt, runājot par Direktīvas 2009/72 izvirzītajiem mērķiem, ir jānorāda, ka saskaņā ar tās 1. pantu šīs direktīvas mērķis ir paredzēt kopīgus noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un piegādei, kā arī patērētāju aizsardzības noteikumus, lai Savienībā uzlabotu un integrētu konkurētspējīgus elektroenerģijas tirgus. Šajā kontekstā un kā izriet no minētās direktīvas 3., 7. un 8. apsvēruma, tās mērķis citastarp ir izveidot pilnībā atvērtu un konkurētspējīgu elektroenerģijas iekšējo tirgu, kas ļautu visiem patērētājiem brīvi izvēlēties piegādātājus un pēdējiem minētajiem brīvi piegādāt savus produktus to lietotājiem, veicināt konkurētspēju iekšējā tirgū, lai nodrošinātu elektroenerģijas piegādi par viszemāko iespējamo cenu, un radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus šajā tirgū, lai panāktu elektroenerģijas iekšējā tirgus izveides pabeigšanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 17. oktobris, *Elektrozpredelenie Yug*, C-31/18, EU:C:2019:868, 39. punkts, kā arī 2020. gada 11. jūnijs, *Prezident Slovenskej republiky*, C-378/19, EU:C:2020:462, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 46 Šādā perspektīvā arī šīs pašas direktīvas 57. apsvērumā ir noteikts, ka godīgas konkurences veicināšanai un vieglai dažādu piegādātāju pieejamībai, kā arī jauna veida elektroenerģijas ražošanas sekmēšanai vajadzētu būt īpaši svarīgiem faktoriem dalībvalstīs, lai ļautu patērētājiem pilnībā izmantot iespējas, ko piedāvā liberalizēts elektroenerģijas iekšējais tirgus.
- 47 Šajā ziņā jānorāda, kā tas ir darīts ģenerālvokāta secinājumā 50. punktā, ka elektroenerģijas piegādes līgumi uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu var nodrošināt lietotāju aizsardzību, garantējot tiem zemu un stabilu elektroenerģijas cenu un sniedzot patērētājiem pārliecību, ka izmaksas, kas tiem būs jāsedz, nemainīsies visā līguma darbības laikā. Tomēr, lai izpildītu savus pienākumus, kas izriet no šādiem līgumiem, attiecīgais elektroenerģijas piegādātājs var būt sedzis īpašas izmaksas – kas varētu būt papildu izmaksas salīdzinājumā ar tām, kas rastos, ja līgums būtu uz nenoteiktu laiku un cena nebūtu fiksēta – it īpaši, lai nodrošinātos pret izmaksu svārstībām vairumtirdzniecības tirgū. Tādējādi iespēja pieļaut līgumsoda noteikšanu lietotājam, ja tas šāda veida līgumu uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu izbeidz pirms termiņa, var sniegt iespēju

kompensēt piegādātājam īpašās izmaksas, kuras tam radušās no šāda veida līguma, vienlaikus novēršot to, ka tam būtu uz visiem saviem lietotājiem jāpārnes ar šāda veida līgumu saistītais finanšu risks, kas varētu izpausties kā tiem piemēroto elektroenerģijas cenu paaugstināšanās un galu galā būtu pretrunā mērķim nodrošināt patērētājiem viszemākās iespējamās cenas.

- 48 Tomēr ir jāņem vērā arī Direktīvas 2009/72 vispārējais mērķis panākt elektroenerģijas iekšējā tirgus izveides pabeigšanu, kā arī konkrētākie mērķi, kas minēti šīs direktīvas 51. un 57. apsvērumā, proti, radīt patērētājiem iespēju izmantot konkurētspējīga un liberalizēta tirgus sniegtās priekšrocības. Šo mērķu īstenošana tiktu apdraudēta, ja valsts tiesiskajā regulējumā būtu pieļauts noteikt līgumsodus, kas nebūtu samērīgi ar izmaksām, kuras ir radušās līguma dēļ, bet kuras nav pilnībā amortizētas tāpēc, ka līgums ir izbeigts pirms termiņa. Proti, šādi sodi var mākslīgi atturēt attiecīgos lietotājus no elektroenerģijas piegādes līguma uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu izbeigšanas pirms termiņa nolūkā mainīt piegādātāju un tādējādi liegt tiem iespēju pilnībā izmantot konkurētspējīga un liberalizēta elektroenerģijas iekšējā tirgus sniegtās priekšrocības.
- 49 Šajā ziņā, tā kā uzdotie jautājumi attiecas uz valsts tiesisko regulējumu, kurā, pirmkārt, ir paredzēts, ka izmaksas un kompensācijas, kas var tikt noteiktas līgumā gadījumā, ja šādu elektroenerģijas piegādes līgumu pirms termiņa izbeidz tiešais lietotājs, kurš nav mājāsaimniecību lietotājs, ir maksājamas neatkarīgi no jebkāda kaitējuma, kas būtu nodarīts sākotnējam piegādātājam, un, otrkārt, nav noteikts neviens kritērijs, kurš reglamentētu to aprēķināšanu vai iespējamu samazināšanu, ko veiktu administratīvā vai tiesu iestāde, kura izskatītu attiecīgu strīdu, ir jānorāda, ka ir taisnība – Direktīva 2009/72 neietver nekādas norādes par šiem jautājumiem.
- 50 Tomēr saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru dalībvalstīm sava kompetence ir jāīsteno, ievērojot Savienības tiesības, un tātad tās nedrīkst apdraudēt Direktīvas 2009/72 lietderīgo iedarbību (pēc analogijas skat. spriedumus, 2005. gada 30. jūnijs, *Candolin* u.c., C-537/03, EU:C:2005:417, 25.–27. punkts, kā arī 2015. gada 17. decembris, *Szemerey*, C-330/14, EU:C:2015:826, 42. punkts).
- 51 Ņemot vērā šī sprieduma 48. punktā izdarīto konstatējumu, tā tas būtu gadījumā, ja strīdu izšķiršanas mehānisma ietvaros, kas dalībvalstīm saskaņā ar šo direktīvu ir jāparedz elektroenerģijas patērētājiem, administratīvajai vai tiesu iestādei, kas izskata strīdu, nebūtu iespējas novērtēt tāda līgumsoda apmēru, kāds ir aplūkots pamatlietā, un attiecīgā gadījumā noteikt tā samazināšanu vai pat atcelšanu, ja izrādītos, ka no visu šai lietai raksturīgo apstākļu viedokļa tas ir nesamērīgs salīdzinājumā ar izmaksām, kuras ir radušās tāda līguma dēļ, kāds ir aplūkots pamatlietā, bet kuras nav pilnībā amortizētas tāpēc, ka minētais līgums ir izbeigts pirms termiņa, un tādējādi šī līgumsoda dēļ praktiski zustu jēga tiešā lietotāja tiesībām efektīvi un viegli mainīt piegādātāju un būtu apdraudēti šī sprieduma 45., 46. un 48. punktā atgādinātie Direktīvas 2009/72 mērķi.
- 52 Lai gan šāda līgumsoda apmēra samērīguma novērtēšana būtu tikai tās valsts iestādes ziņā, kas izskatītu iespējamo strīdu, tomēr, lai sniegtu lietderīgu atbildi iesniedzējtiesai, ir jānorāda, ka, veicot minēto novērtējumu, var tikt ņemts vērā citastarp attiecīgā līguma sākotnējais ilgums, ilgums, kas bija atlicis līguma izbeigšanas brīdī, tās elektroenerģijas daudzums, kura bija iegādāta šī līguma izpildes nolūkā, bet kuru lietotājs galu galā nepatērēs, kā arī līdzekļi, kas būtu bijuši pienācīgi rūpīga piegādātāja rīcībā, lai ierobežotu iespējamās ekonomiskās zaudējumus, kas tam esot radušies šīs līguma izbeigšanas pirms termiņa dēļ.

- 53 Šajā gadījumā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka Polijas Republika būtu plānojusi arī uz tiešajiem lietotājiem, kas nav mājāsaimniecību lietotāji, vai uz mazajiem uzņēmumiem attiecināt Direktīvas 2009/72 I pielikumā minētos pasākumus, kuri dalībvalstīm saskaņā ar tās 3. panta 7. punktu ir jāparedz mājāsaimniecību lietotājiem. Turklāt ir taisnība, ka no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet – piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā būtībā ir paredzēts, ka līgumslēdzējas puses var brīvi noteikt tāda līgumsoda apmēru, kurš ir piemērojams gadījumā, ja līgumpartneris, kas ir tiešais lietotājs, nolūkā mainīt piegādātāju pirms termiņa izbeidz elektroenerģijas piegādes līgumu, kurš noslēgts uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu, un ka summa, par ko ir panākta vienošanās, ir maksājama neatkarīgi no nodarītā kaitējuma apmēra. Tomēr no šī nolēmuma izriet arī, ka saskaņā ar Civillkodeksa 484. panta 2. punktu gadījumā, kad šajā ziņā ir radies strīds, ir iespējams vērsties tiesu iestādē un lūgt samazināt šī soda apmēru, “ja būtiska saistību daļa ir izpildīta” vai ja šis sods “ir acīmredzami pārmērīgs”. Papildus tam Tiesai iesniegtie lietas materiāli arī neatklāj, ka Polijas tiesībās nebūtu garantēti pārējie nosacījumi, kuru ievērošana ir noteikta Direktīvā 2009/72 un kuri ir atgādināti šī sprieduma 36. punktā. Šādos apstākļos un neskarot galīgās pārbaudes un vērtējumus, kuri jāveic iesniedzējtiesai, nešķiet, ka šīs direktīvas 3. panta 5. un 7. punktam pretrunā būtu tāda valsts tiesiskā regulējuma piemērošana kā pamatlietā aplūkots tiešajam lietotājam, kas nav mājāsaimniecību lietotājs, minētās direktīvas izpratnē.
- 54 Šajā ziņā vēl ir jāpiebilst, ka pat tad, ja iesniedzējtiesai šajā pārbaudē nāktos konstatēt, ka sabiedrība G, ko tā kvalificē kā “mazo uzņēmumu”, neatbilst diviem Direktīvas 2009/72 3. panta 3. punktā noteiktajiem kumulatīvajiem nosacījumiem, kuri no šīs direktīvas viedokļa ļauj veikt šādu kvalifikāciju, tas neietekmētu sniegtās atbildes nozīmi pamatlietas atrisināšanā, jo šī atbilde, kā izriet no šī sprieduma 44. punktā izklāstītajiem apsvērumiem, principā ir noteikti jāattiecinā uz visiem tiešajiem lietotājiem, kas nav mājāsaimniecības, minētās direktīvas izpratnē, un, neskarot pārbaudi, kura jāveic iesniedzējtiesai, nešķiet, ka sabiedrība G neatbilstu pēdējai minētajai kvalifikācijai.
- 55 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz abiem uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 2009/72 3. panta 5. un 7. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru gadījumā, ja mazais uzņēmums nolūkā mainīt piegādātāju pirms termiņa izbeidz elektroenerģijas piegādes līgumu, kas noslēgts uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu, tam ir jāmaksā šajā līgumā paredzētais līgumsods, kura apmērs var atbilst tās elektroenerģijas cenai pilnā apmērā, ko šis uzņēmums bija apņēmis iegādāties, pat ja šī elektroenerģija nav tikusi un netiks patērēta, lai gan šajā tiesiskajā regulējumā nav paredzēts kritērijs šāda soda aprēķināšanai vai tā iespējamai samazināšanai, ar nosacījumu, ka, pirmkārt, minētajā tiesiskajā regulējumā ir garantēts, ka šādam līguma noteikumam ir jābūt skaidram un saprotamam un tam ir jāpiekrīt brīvprātīgi, un, otrkārt, ir paredzēta iespēja to apstrīdēt administratīvā kārtībā vai celt prasību tiesā, lai iestāde, kura izskata strīdu, varētu novērtēt šī soda samērīgumu no visu lietas apstākļu viedokļa un attiecīgā gadījumā noteikt tā samazināšanu vai atcelšanu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 56 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu 3. panta 5. un 7. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru gadījumā, ja mazais uzņēmums nolūkā mainīt piegādātāju pirms termiņa izbeidz elektroenerģijas piegādes līgumu, kas noslēgts uz noteiktu laiku un par fiksētu cenu, tam ir jāmaksā šajā līgumā paredzētais līgumsods, kura apmērs var atbilst tās elektroenerģijas cenai pilnā apmērā, ko šis uzņēmums bija apņēmis iegādāties, pat ja šī elektroenerģija nav tikusi un netiks patērēta, lai gan šajā tiesiskajā regulējumā nav paredzēts kritērijs šāda soda aprēķināšanai vai tā iespējamai samazināšanai, ar nosacījumu, ka, pirmkārt, minētajā tiesiskajā regulējumā ir garantēts, ka šādam līguma noteikumam ir jābūt skaidram un saprotamam un tam ir jāpiekrīt brīvprātīgi, un, otrkārt, ir paredzēta iespēja to apstrīdēt administratīvā kārtībā vai celt prasību tiesā, lai iestāde, kura izskata strīdu, varētu novērtēt šī soda samērīgumu no visu lietas apstākļu viedokļa un attiecīgā gadījumā noteikt tā samazināšanu vai atcelšanu.

[Paraksti]